

АГЕНЦИЈА ЗА ЕНЕРГЕТИКУ
РЕПУБЛИКЕ СРБИЈЕ
Број: 383/2020-Д-03
Датум: 21. јануар 2021. године
Београд, Теразије 5/5
Б.А.

Оператор дистрибутивног система „ЕПС Дистрибуција“ д.о.о. Београд
-Лицу одговорном за праћење усклађености Андрији Вукашиновићу-

11000 Београд, Нови Београд
ул. Булевар уметности бр.12

Предмет: достава Одлуке Савета Агенције за енергетику Републике Србије
број: 383/2020-Д-03 од 21. јануара 2021. године

У прилогу, достављамо Одлуку Савета Агенције за енергетику Републике Србије број: 383/2020-Д-03 са образложењем, донетој на 128. седници Савета од 21. јануара 2021. године којом Савет није сагласан са Годишњим извештајем о спровођењу Програма усклађености за обезбеђивање недискриминаторног понашања за 2019. годину, достављеним Вашим актом број: 00.002.-08.01.-190841/2-20 од 9. јула 2020. године.

Прилог: као у тексту

Доставити:

- 1) наслову;
- 2) архиви

ПРЕДСЕДНИК САВЕТА

Дејан Поповић

АГЕНЦИЈА ЗА ЕНЕРГЕТИКУ
РЕПУБЛИКЕ СРБИЈЕ
Број:383/2020-Д-03
Датум: 21. јануар 2021. године
Београд, Теразије 5/5
Б.А.

На основу члана 39. став 1. а у вези са чланом 132. став 7. Закона о енергетици („Службени гласник РС”, бр.145/14 и 95/18-други закон),

Савет Агенције за енергетику Републике Србије на 128. седници од 21. јануара 2021. године, донео је

ОДЛУКУ

I

Савет Агенције за енергетику Републике Србије није сагласан са Годишњим извештајем о спровођењу Програма усклађености за обезбеђивање недискриминаторног понашања за 2019. годину, број: 00.002.-08.01.-190841/1-20 од 9. јула 2020. године који је поднео Андрија Вукашиновић, лице одговорно за праћење усклађености код Оператора дистрибутивног система „ЕПС Дистрибуција” д.о.о. Београд.

II

Ову одлуку, са Годишњим извештајем о спровођењу Програма усклађености за обезбеђивање недискриминаторног понашања за 2019. годину, објавити на интернет страници Оператора и Агенције и доставити Лицу одговорном за праћење усклађености Оператора дистрибутивног система „ЕПС Дистрибуција” д.о.о. Београд и Оператору дистрибутивног система „ЕПС Дистрибуција” д.о.о. Београд.

ПРЕДСЕДНИК САВЕТА

Дејан Поповић

ОБРАЗЛОЖЕЊЕ

Одлуком оператора дистрибутивног система „ЕПС Дистрибуција“ д.о.о. Београд број:00.000.-08.01-156010/8-2016 од 25. јула 2016. године, уз претходну сагласност Савета Агенције за енергетику Републике Србије дату Одлуком број: 348/2016-Д-03 од 10. јуна 2016. године, именован је Андрија Вукашиновић, дипл. инжењер електротехнике за Лице одговорно за праћење усклађености, односно спровођење Програма усклађености за обезбеђивање недискриминаторног понашања оператора дистрибутивног система (даљем тексту: Лице за усклађеност).

Лице за усклађеност, сагласно одредби члана 132. став 7. Закона о енергетици („Службени гласник РС”, бр. 145/14 и 95/18-др. закон) дужно је, поред других законских обавеза и да припреми годишњи Извештај о спровођењу Програма усклађености и достави га Агенцији за енергетику Републике Србије, ради давања сагласности.

Сагласно наведеној законској одредби Лице за усклађеност доставило је актом број 00.002.-08.01.-190841/2-20 од 9. јула 2019. године Агенцији Годишњи извештај о спровођењу програма усклађености за 2019. годину, ради давања сагласности.

Након разматрања достављеног Годишњег извештаја о спровођењу програма усклађености за 2018. годину утврђено је да исти не испуњава услове за давање сагласности, због великог броја појединачних примедби, а које су дате у наставку, како следи:

1. У делу Извештаја 1.1. „Програм усклађености за обезбеђивање недискриминаторног понашања” у ставу 1. алинеја друга где се наводи Сагласност Агенције на програм усклађености, треба навести и да је на наведени Програм, Савет Агенције дао условну сагласност, имајући у виду да је тачком II наведене одлуке Савета Агенције о давању сагласности, утврђена обавеза Оператора дистрибутивног система „ЕПС Дистрибуција” д.о.о. Београд да најкасније до 4. септембра 2016. године изврши усклађивање оснивачких аката Оператора дистрибутивног система „ЕПС Дистрибуција” д.о.о. Београд са одредбама закона којим се уређује правни положај јавних предузећа и других облика организовања који обављају делатност од општег интереса обавести и Агенцију за енергетику Републике Србије о оствареној независности, што имплицира и обавезу Лица за усклађеност да у својим извештајима детаљно образложи разлоге и узроке не извршавања утврђене обавезе ОДС у задатом року,

2. У делу извештаја под 3.3. „Својина на дистрибутивној електроенергетској мрежи” у овом делу извештаја а полазећи од чињенице да су и мерна места део дистрибутивног система електричне енергије потребно је да се наведе да ОДС није завршио посао преузимања мерних места, као и образложити разлоге зашто није. Такође је потребно и утврдити и описати чињенично стање у погледу уписа права својине на непокретностима-објектима електроенергетског система из члана 409. став 1. Закона о енергетици, а што је поред осталог и услов за издавање лиценце ОДС;

3. У делу извештаја под 3.4. „Лиценца за обављање енергетске делатности” у трећем пасусу потребно је да се конкретно наведе на шта оператор дистрибутивног система плаћа акцизу и законски основ, а у четвртом пасусу да се образложи које радње и мере ОДС предузима на прибављању лиценце, имајући у виду да поступак прибављања лиценце траје више од три године (11 пута упућен

позив за доставу документације) у ком се траже и докази који нису у директној зависности од оствареног степена независности: извештаји инспектора, употребне дозволе, изјаве и др;

4. У делу извештаја под 3.6. „Организациона целина за приговоре и притужбе” потребно је навести колико има запослених у Служби за притужбе и приговоре корисника и који је број телефона, као и описати како наведена Служба функционише у пракси;

5. У делу извештаја под 3.8. „План преузимања мерних уређаја и опреме” Агенција је у 2019. години дала сагласност за План преузимања за период 2019-2020. година. Међутим, оператор дистрибутивног система је током 2019. године израђивао План преузимања за 2020. годину, на који је Агенција дала сагласност 02.06.2020. Пошто је ова активност рађена у 2019. години треба да се помене у овом извештају, али да се укаже и на све разлоге који су довели до динамике преузимања супротно Плану преузимања;

6. У делу Извештаја под 4.2.1. „Раздвајање управе” констатује се да управа ОДС није раздвојена од управе Оснивача чиме законски услов у погледу раздвајања није испуњен јер су иста лица одговорна за управљање и Оператором дистрибутивног система и Оснивачем који се бави делатностима производње и снабдевања електричном енергијом. Да би овај захтев био испуњен потребно је одредбе Оснивачког акта ОДС ускладити са одредбама Закона о енергетици, Закона о јавним предузећима и Закона о привредним друштвима-Извештај не садржи активности које се предузимају у том правцу, као и у којој су фази тренутно те активности;

7. У делу Извештаја под 4.2.3. „Независност у доношењу одлука” констатује се да овај услов није испуњен, јер иако менаџмент ОДС самостално припрема планове за погон, одржавање и развој мреже, из чега проистиче финансијски план везан за потребна средства чињеница је да формалну одлуку доноси Надзорни одбор Оснивача у функцији Скупштине ОДС. Решење за ову неусклађеност је измена Оснивачког акта- Извештај не садржи активности које се предузимају у том правцу;

8. У делу Извештаја под 4.2.4. „Самосталност у текућем пословању” констатује се да није испуњен услов у погледу самосталног доношења одлука ОДС о текућем пословању, односно одлуке о изградњи или унапређењу дистрибутивне мреже ако су у оквирима одобреног финансијског плана. Констатује се да је чињеница да нема назнака да се Оснивач превише директно укључује у одлучивање о текућим активностима иако постоје случајеви да се то дешава- Извештај не садржи који су то случајеви и активности које се предузимају у том правцу;

9. У делу Извештаја под 4.2.7. „Забрана међусобног субвенционисања” констатује се да се „није могло закључити да постоји међусобно субвенционисање између Оснивача и ОДС”, с обзиром да су међусобни финансијски и уговорни односи Оснивача и ОДС веома комплексни и испреплетани, веома је тешко утврдити да ли између њих постоји међусобно субвенционисање - С обзиром да Закон изричито забрањује међусобно субвенционисање субјеката који се баве различитим енергетским и неенергетским делатностима, ради омогућавања конкуренције и избегавања дискриминације корисника или група корисника система потребно је наведени услов утврдити и у Извештају образложити, као и навести податке који су били расположиви;

10. У делу извештаја под 5.2. „Уговор о пружању услуга (SLA)” у трећем пасусу је објашњено само како се формира цена SLA услуга. Међутим, потребно је показати, извршити анализу да је цена ових услуга и маржа на сваку област пружених услуга таква да је повољнија или у најмању руку једнака

ценама добијених применом тржишних принципа ако је то случај, односно извршити анализу уговорених цена услуга из SLA;

11. У делу извештаја под 5.2.2. „Анекс 1. Уговора о пружању услуга” у ставу 3. наведено је да је усвојеним анексом SLA Уговора отклоњен део проблема који се јављао у његовој свакодневној примени, проблема у примени и даље има чији узрок не лежи у самом уговору, већ у одабраном пословном моделу и успостављеним односима ОДС и Оснивача-У Извештају је потребно прецизирати који су се проблеми јављали у примени, као и проблеми који проблеми и даље остају;

12. У делу извештаја под 5.2.3. „Анекс 2. Уговора о пружању услуга” у ставу 3. наведено је да Анекс 2. Уговора садржи измену маржи за поједине услуге и то: подршка тржишту, корпоративни послови и услугу економско-финансијски и комерцијални послови. Потребно је извршити анализу да ли могу бити још ниже;

13. У делу извештаја под 5.2.6. „Проблеми у примени Уговора о пружању услуга”-предвидивост висине трошкова није само предност СЛА Уговора, трошак би био предвидив и код тржишно уговорених послова. Овде је питање оправданости висине ових трошкова;

14. У делу извештаја под 5.3. „Уговор о продаји електричне енергије за надокнаду губитака и сопствену потрошњу” прецизирати како је одређена цена електричне енергије за надокнаду губитака и за сопствену потрошњу. На крају пасуса наведено је да Уговор није у складу са Законом о енергетици-навести које активности треба предузети да се усклади са Законом, јер је ОДС дужан у свему да поступа у складу са законом. Није наведен разлог због којег оператор дистрибутивног система не набавља електричну енергију за надокнаду губитака по тржишним принципима;

15. У делу извештаја под 5.3.1. „Анекс 1 Уговора о продаји електричне енергије за надокнаду губитака и сопствену потрошњу” нејасно је зашто је фактурисана количина електричне енергије која се испоручује преносном систему, па ову нејасноћу треба отклонити. Прецизирати шта је са оним што је већ фактурисано;

16. У делу извештаја под 5.3.2. „Одлука Оснивача о трансферним ценама електричне енергије” и 5.3.3. „Неусаглашеност уговора о продаји електричне енергије за надокнаду губитака” - прецизирати како су утврђене трансферне цене;

17. У делу извештаја под 5.4. „Уговори о приступу систему за дистрибуцију електричне енергије” у трећем пасусу треба јасно одредити да су услови обрачуна и наплате исти за све кориснике дистрибутивног система из разлога што предложена формулација оставља дилему да ли се предложено односи за све кориснике система или само за снабдеваче на отвореном тржишту;

18. У делу извештаја под 5.6. „Уговор о закупу” као потврду чињенице да појединачни уговори о закупу немају негативне аспекте за ЕПС Дистрибуцију потребно је образложити на основу којих анализа је утврђена наведена чињеница. Потребно је допунити Извештај са да ли је спроведена анализа и како;

19. У делу извештаја под 5.7. „Уговор о наменској краткорочној позајмици” потребно је у последњем ставу прецизирати да ли је урађена анализа у смислу да је новац пласиран неком другоме, финансијски боље или лошије по ОДС;

20. У делу извештаја под 6.1.6 „Унапређење и унификација поступања” – потребно је навести области рада у којима су усвојене процедуре и оквирно колики је број до сада усвојен, колико је усвојено у 2019. години и евентуално колико се још очекује у скоријем периоду. Ово је у сврху прегледа урађеног;

21. У делу извештаја под 7.1. „Неусаглашеност оснивачког акта ОДС са важећом регулативом” констатује се да је главни проблем са независношћу оператора система што он није основан уз поштовање свих инструкција садржаних у Закључку Владе из новембра 2014. године, тј. његов оснивачки акт није усаглашен са битним одредбама овог закључка, као ни са појединим одредбама Закона о енергетици, Закона о јавним предузећима и Закона о привредним друштвима-Извештај не садржи активности које се предузимају у том правцу;

22. У делу извештаја под 8.1 „Испуњеност услова за обављање делатности оператора дистрибутивног система у 2019. години” констатује се да су услови за прибављање лиценце или формално испуњени или се ради на њиховом испуњавању, али се при томе наилази како на проблеме објективне природе, у виду недовољне усаглашености законске регулативе у одређеним сегментима, Извештај не садржи активности које се предузимају у том правцу. Треба навести да је неопходно да ОДС реши све уочене проблеме и да стекне услове за добијање лиценце за обављање енергетске делатности. Прикључни водови, мерни ормани по закону су део дистрибутивног система. ОДС је имао обавезу да их преузме, али није то урадио у складу са плановима преузимања. Такође, у поступку лиценцирања установљено је да нису сви објекти дистрибутивног система (водови и трафостанице) у власништву ОДС. Створени су законски предуслови за преузимање, али обавезе нису испуњене па треба навести из којих разлога. Потребно је навести пресек активности везаних за упис објеката дистрибутивног система;

23. У делу извештаја под 8.3. „Реализовање финансијских односа ОДС и Оснивача у 2019. години” у ставу 2. алинеја 2. и 3. у погледу Уговора о пружању услуга и Уговора о продаји електричне енергије за надокнаду губитака и сопствену потрошњу навести шта су ОДС и лице за усклађеност предузели због наведеног, у алинеји 6. прецизирати да ли Уговор о закупу утиче на финансијски положај ОДС и на основу чега је то закључено;

24. У делу извештаја под 8.5 „Проблеми при спровођењу Програма усклађености” – није јасно зашто се поступак који се водио пред Комисијом за заштиту конкуренције против ОДС-а, односно његово окончавање Одлуком Управног суда о поништавању утврђене повреде конкуренције и враћању предмета на поновно одлучивање, наводи као пример превазилажења проблема при спровођењу Програма усклађености;

25. У делу извештаја под 8.7. „Табеларни преглед закључака Извештаја за 2018. годину” Лиценца за обављање енергетске делатности” стоји ознака „захтев је делимично реализован, није испуњен”. С обзиром да није прибављена лиценца, потребно је да стоји ознака „захтев није испуњен” јер лиценца није уопште издата, ни делимично.

Поред напред наведених појединачних примедби на сам текст Извештаја, указује се да се на достављени Извештај не може дати сагласност и из следећих начелних разлога, и то:

Сагласно Закону о енергетици („Службени гласник РС” бр.145/14 и 95/18-други закон) лице задужено за спровођење Програма дужно је да прати спровођење Програма и усклађеност рада

оператора дистрибутивног система са одредбама које уређују транспарентност рада оператора система и поверљивост података, обавести Агенцију уколико органи вертикално интегрисаног предузећа својим одлучивањем спречавају или одлажу пројекте из Плана инвестиција из члана 136. став 1. тачка 10) Закона, као и о свакој другој битној повреди везаној за спровођење Програма усклађености, као и да припреми годишњи извештај о спровођењу Програма усклађености и достави га Агенцији ради давања сагласности.

Такође, Програмом је утврђено да се актом којим се одређује лице које прати спровођење овог Програма ближе утврђују задаци и у погледу надзора над спровођењем прописане обавезе независног и раздвојеног деловања „ЕПС Дистрибуција” д.о.о. Београд, као оператора дистрибутивног система а нарочито у обављању послова погона, одржавања и развоја мреже, уговарања и извршавања услуге дистрибуције, набавке електричне енергије за потребе система, планирање развоја дистрибутивног система, као и редовног обавештавања директора „ЕПС Дистрибуција” д.о.о. Београд о уоченим недостацима и постојању недозвољеног утицаја, а нарочито када утврди постојање недозвољеног утицаја Јавног предузећа „Електропривреда Србије” на независност одлучивања и пословања „ЕПС Дистрибуција” д.о.о. Београд. Такође, Одлуком о именовању лица одговорног за праћење усклађености утврђена је обавеза овог лица да прати спровођење законом прописане обавезе независног и раздвојеног деловања Друштва, као и недозвољеног утицаја оснивача на независност одлучивања и пословања Друштва.

Имајући у виду напред наведено, истиче се да у начелу достављени извештај и даље садржи само изношење чињеничног стања а без конкретних предлога препорука, као и радњи и мера предузетих у циљу ефикасног спровођења Програма. У достављеном Извештају само се наводи да је потпуно спровођење Програма немогуће без испуњења услова за раздвајање и измене оснивачког акта (а сагласност АЕРС на Програм је била условљена да се до 4. септембра 2016. године изврши усклађивање оснивачког акта ОДС са законом).

Такође, у погледу испуњења законског услова за раздвајање оператора дистрибутивног система наводи се да нису испуњени услови за раздвајање и да оснивачки акт није усклађен са законом а не наводе се активности које су предузете поводом тога (то је био и један од разлога због чега АЕРС није дала сагласност на Извештај за 2018. године што је у образложењу одлуке и истакнуто).

Посебно се указује да Лице за усклађеност до данас није доставило информацију о активностима Оператора дистрибутивног система „ЕПС Дистрибуција” д.о.о. Београд и његовог оснивача на усклађивању оснивачког акта оператора дистрибутивног системе, са одредбама Закона о енергетици, што имплицира изостанак активности по овом веома важном питању. Лице одговорно за праћење усклађеност оператора дистрибутивног система (чија суштинска надлежност је праћење независности и раздвајања оператора дистрибутивног система) је дужно да редовно извештава ову Агенцију о свим активностима како оператора система, тако и његовог оснивача, као и да преузме све што је у његовој надлежности како би се рад на усклађивању оснивачких аката оператора дистрибутивног система са одредбама Закона о енергетици окончао на задовољавајући начин.

Друго, веома важно питање за остваривање независности оператора дистрибутивног система је питање тзв. Уговора о пружању услуга-SLA уговора којим су послови одржавања, економско-финансијски и комерцијални послови, правни, општи и послови људских ресурса, брига о корисницима, односи са јавношћу и услуге подршке при планирању енергетских објеката, мреже и

инвестиција, пренети на Оснивача, што је суштински супротно законским одредбама које се односе на независност оператора дистрибутивног система.

Треће, у Извештају се констатује да су услови за прибављање лиценце или формално испуњени или се ради на њиховом испуњавању, али Извештај не садржи активности које се предузимају у том правцу. Треба навести да је неопходно да ОДС реши све уочене проблеме и да испуни услове за добијање лиценце за обављање енергетске делатности, што није учињено од 2016. године када је поднет захтев за издавање лиценце, па до данас.

Четврто, у Извештају под тачком 6.2.4. наведене су активности, које поред основне функције праћења Програма, обавља Лице одговорно за праћење усклађености, и то:

1. да је Председник Комисије за праћење примене правила о раду дистрибутивног система;
2. да је Представник ОДС у Комисије за праћење примене правила о раду преносног система;
3. Известилац Комисије за заштиту конкуренције;
4. да је члан Одбора за интегрисани систем менаџмента;
5. да је Координатор Радне групе за праћење усклађености у оквиру ECDSO-E платформе Енергетске заједнице,
6. да је Координатор рада Службе за приговоре и притужбе.

Закон о енергетици (члан 132. став 4.) код услова за именовање Лица за праћење усклађености прописује да услови за именовање морају осигурати независност лица за праћење усклађености, које за време обављања овог посла не може заузимати ниједан други професионални положај нити директно или посредно обављати другу дужност или имати пословни интерес у неком другом делу вертикално интегрисаног предузећа.

Иако закон изричито не забрањује да Лице за праћење усклађености обавља све активности како је наведено у годишњем извештају, извршавање истих, будући да се ради о менаџерским или са њима повезаним пословима може имати утицаја на независност и непристрасност овог лица, када врши контролу над радом менаџмента ОДС у спровођењу обавеза за праћење усклађености.

Надаље, имајући у прописане обавезе Лица одговорног за праћење програма, које по својој природи подразумевају остваривање активне сарадње са Агенцијом за енергетику Републике Србије и обавештавање исте о свакој евентуално учињеној повреди и недозвољеним утицајима на независност оператора дистрибутивног система, у претходном периоду ова сарадња није била на очекиваном нивоу.

Извештавање и непосредна сарадња Агенције и Лица задуженог за програм недискриминаторног понашања неопходна је не само у циљу спровођења одредаба закона које се односе на независност оператора дистрибутивног система већ и у циљу давања сагласности Агенције на годишње извештаје о спровођењу Програма недискриминаторног понашања, а што у претходном периоду није остварено.

На основу свега напред изнетог доноси се Одлука којом Савет није сагласан са Годишњим извештајем о спровођењу Програма усклађености за обезбеђивање недискриминаторног понашања за 2018. годину, број: 00.002.-08.01.-190841/1-20 од 9. јула 2020. године који је поднео Андрија Вукашиновић, лице одговорно за праћење усклађености код Оператора дистрибутивног система „ЕПС Дистрибуција” д.о.о. Београд.